

Praksisnotat om hjælpemidler og forbrugsgoder

Til brug for tema-
ankemøde 23. maj 2024

Indhold

- I. Lovgrundlag
- II. Generelt
 - Kriterier for bevilling
 - Væsentlighed
 - Den daglige tilværelse
 - Udøvelse af erhverv
- III. Afgrænsning til anden lovgivning (sektoransvarlighed)
 - Sygehussektoren
- IV. Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser
- V. Konkrete mødesager

I. Lovgrundlag

Praksisnotatet er baseret på Lov om social service (**serviceloven**), senest bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 67 af 22. januar 2024, **Barnets lov**, jf. lovbekendtgørelse nr. 83 af 25. januar 2024, som ændret ved lov nr. 217 af 5. marts 2024, cirkulære om afgrænsning af behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsenet nr. 9079 af 22. februar 2013 (**afgrænsningscirkulæret**) og vejledning nr. 10324 af 14. december 2017 (**vejledning om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder**).

Uddrag af serviceloven:

§ 112. Kommunalbestyrelsen skal yde støtte til hjælpemidler til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når hjælpemidlet

- 1) i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne,
- 2) i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet eller
- 3) er nødvendigt for, at den pågældende kan udøve et erhverv.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at et hjælpemiddel skal leveres af bestemte leverandører. I forbindelse med kommunalbestyrelsens indgåelse af leverandøraftaler inddrages repræsentanter for brugerne ved udarbejdelse af kravspecifikationerne.

Stk. 3. Ansøgeren kan vælge leverandør af hjælpemidler, jf. dog stk. 4. Hvis

kommunalbestyrelsen har indgået en leverandøraftale og ansøgeren ønsker at benytte en anden leverandør end den, som kommunalbestyrelsen har indgået leverandøraftale med, indkøber ansøgeren selv hjælpemidlet og får udgifterne hertil refunderet, dog højst med et beløb svarende til den pris, kommunen kunne have erhvervet hjælpemidlet til hos sin leverandør. Har kommunalbestyrelsen ikke indgået leverandøraftale, kan ansøgeren vælge leverandør, og støtten ydes efter regning, dog højst med et beløb svarende til prisen på det bedst egnede og billigste hjælpemiddel.

Stk. 4. Ansøgerens ret til at vælge leverandør af hjælpemidler efter stk. 3 gælder ikke, hvis kommunalbestyrelsen kan stille et hjælpemiddel til rådighed, som er fuldstændig identisk med det hjælpemiddel, som ansøgeren ønsker at anskaffe fra en anden leverandør.

Stk. 5. Social- og boligministeren kan i en bekendtgørelse fastsætte regler om

- 1) afgrænsningen af de hjælpemidler, hvortil der kan ydes støtte, og adgangen til genanskaffelse,
- 2) i hvilket omfang modtageren selv betaler en del af udgiften til anskaffelse, reparation og drift af et hjælpemiddel,
- 3) hvornår støtte til et hjælpemiddel kan ydes som udlån eller udleveres som naturalydelse,
- 4) hvorvidt der skal gælde særlige betingelser for støtte til visse hjælpemidler, herunder muligheden for udlevering af visse hjælpemidler fra en offentlig institution, og
- 5) hvorvidt visse hjælpemidler kan stilles til rådighed som led i et botilbud.

§ 115. Det er en forudsætning for støtte efter §§ 112, 113, 113 b og 114, at hjælpemidlet, forbrugsgodet eller bilen ikke kan bevilges efter anden lovgivning.

Uddrag af barnets lov

§ 90. Følgende bestemmelser i lov om social service finder tilsvarende anvendelse for børn, unge eller familier omfattet af denne lov, som har behov herfor:

- 1) § 83 om personlig og praktisk hjælp.
- 2) § 84, stk. 1, om afløsning og aflastning.
- 3) § 86, stk. 2, om vedligeholdelsestræning.
- 4) § 112 om hjælpemidler.
- 5) § 113 om forbrugsgoder.
- 6) § 113 b om midlertidige hjælpemidler og forbrugsgoder.
- 7) § 114 om bilstøtte.
- 8) § 116 om boligindretning.
- 9) § 117 om individuel befordring.
- 10) § 117 a om hjælp og støtte til borgere med en hastigt fremadskridende sygdom, herunder ledsagelse som omfattet af § 89 i denne lov.

- 11) § 118 om pasning af nærtstående med handicap eller alvorlig sygdom.
- 12) §§ 119-122 om pasning af nærtstående, som ønsker at dø i eget hjem.

§ 213. Indstillinger og henvendelser vedrørende børn og unge, herunder ansøgninger og underretninger, efter lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 170 af 24. januar 2022, som ændret ved § 41 i lov nr. 324 af 16. marts 2022 og § 2 i lov nr. 892 af 21. juni 2022, som er modtaget eller påbegyndt før den 1. januar 2024 og ikke færdigbehandlet senest den 31. december 2023, færdigbehandles efter denne lov, jf. dog stk. 5.

Stk. 2. Afgørelser vedrørende børn og unge truffet efter lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 170 af 24. januar 2022, som ændret ved § 41 i lov nr. 324 af 16. marts 2022 og § 2 i lov nr. 892 af 21. juni 2022, og planer efter §§ 54, 140 og 140 a i samme lov er fortsat gældende.

Stk. 3. Undersøgelser, indstillinger og planer vedrørende børn og unge udarbejdet eller afgivet efter lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 170 af 24. januar 2022, som ændret ved § 41 i lov nr. 324 af 16. marts 2022 og § 2 i lov nr. 892 af 21. juni 2022, vil fortsat kunne anvendes til brug for beslutninger, afgørelser og indstillinger efter denne lov, jf. dog § 67, stk. 4, nr. 3.

Stk. 4. Tidsfrister i forbindelse med Social- og Boligstyrelsens pålæg vedrørende tilbud for børn og unge efter § 13 c i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 170 af 24. januar 2022, som ændret ved § 41 i lov nr. 324 af 16. marts 2022 og § 2 i lov nr. 892 af 21. juni 2022, er fortsat gældende.

Stk. 5. For personer, der har indgivet ansøgning om hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter § 42 i lov om social service før den 1. januar 2011, og for personer, der i løbet af 2010 har fået udbetalt hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter de hidtidige bestemmelser i § 42 i lov om social service, finder § 87, stk. 3, 1. og 2. pkt., ikke anvendelse. For disse personer fastsættes ydelsen efter § 87, stk. 1, på baggrund af personens hidtidige bruttoindtægt, hvis betingelserne for at modtage hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i øvrigt er opfyldt.

Stk. 6. Kommunalbestyrelsens forpligtelse efter § 54 for børn og unge anbragt på et børne- og ungehjem, jf. § 43, stk. 1, nr. 5-7, inden lovens ikrafttræden, jf. § 212, stk. 1, har virkning fra den 1. juli 2024.

Uddrag af afgrænsningscirkulæret

Formålet med cirkulæret er at definere, hvad behandlingsredskaber er, og at afgrænse behandlingsredskaber over for tilgrænsende kategorier af redskaber og hjælpemidler, hvortil udgiften som hovedregel afholdes af andre end regionerne, typisk af kommunerne.

Området for apparatur, redskaber og hjælpemidler kan opdeles i 5 kategorier:

- 1) Behandlingsredskaber. Udgiften afholdes af regionerne.
- 2) Hjælpemidler og forbrugsgoder (lov om social service). Udgiften afholdes af kommunerne.
- 3) Hjælpemidler (hjemmesygepleje, sundhedsloven). Udgiften afholdes af kommunerne.
- 4) Hjælpemidler i forbindelse med genoptræning. Udgiften afholdes af kommunerne.

5) Hjælpemidler i øvrigt.

Behandlingsredskaber er redskaber, som A) patienten forsynes med som led i behandling på sygehus eller i speciallægepraksis, der efter aftale med sygehusvæsenet varetager opgaver for dette, eller B) patienten forsynes med som led i eller som en fortsættelse af den iværksatte behandling med det formål enten at tilvejebringe yderligere forbedring af det resultat, som er opnået ved sygehusbehandlingen, eller at forhindre forringelse af dette resultat.

Et givet apparatur eller redskab kan være både et behandlingsredskab og et hjælpemiddel. Om det kategoriseres som det ene eller det andet afhænger af den sammenhæng, apparaturet eller redskabet indgår i, dvs. om det opfylder kriterierne for at kunne kategoriseres som et behandlingsredskab (tilvejebringe yderligere forbedring af det resultat, som er opnået ved sygehusbehandling, eller at forhindre forringelse af dette resultat) eller et hjælpemiddel (afhjælpning af en nedsat varig funktionsevne).

I tilfælde, hvor der opstår tvivl om hvilken myndighed, der er ansvarlig for betaling af et nødvendigt behandlingsredskab eller hjælpemiddel, som skal betales af regionen eller af kommunen, er det vigtigt, at tvivlen ikke kommer borgeren til skade. Den myndighed, der har tættest kontakt med borgeren, skal i givet fald umiddelbart levere det nødvendige behandlingsredskab eller hjælpemiddel til borgeren, hvorefter betalingsspørgsmålet må afklares efterfølgende mellem de involverede myndigheder.

Uddrag af vejledning om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder, nr. 10324 af 14. december 2017

Formål og personkreds

1. Bevilling af hjælpemidler og forbrugsgoder skal medvirke til, at borgeren får mulighed for at føre en så normal og selvstændig tilværelse som muligt og i størst mulig grad gøre den pågældende uafhængig af andres bistand i dagligdagen.

Tildeling af et hjælpemiddel eller forbrugsgode skal samtidig sikre, at borgere med varigt nedsat funktionsevne, der ønsker det, får mulighed for at få eller bevare en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Personkredsen omfatter borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne som følge af medfødt eller senere opstået handicap, sygdom eller som følge af ulykkesskader, der gør et hjælpemiddel nødvendigt.

Der skal være tale om en varigt nedsat funktionsevne, hvis konsekvenser er af indgribende karakter i den daglige tilværelse. Det indebærer, at der ikke inden for en overskuelig fremtid vil være udsigt til bedring af de helbredsmæssige forhold, og at der i lang tid fremover vil være et behov for at afhjælpe følgerne af den nedsatte funktionsevne. Normalt vil lidelsen være en belastning for borgeren resten af livet. For en nærmere gennemgang af begrebet »nedsat funktionsevne« henvises til vejledning om formål og andre generelle bestemmelser i serviceloven. Vedrørende muligheden for at bevilge hjælpemidler eller forbrugsgoder i en tidsbegrænset periode til borgere med midlertidige funktionsnedsættelser henvises til punkt 10 ff.

Væsentlighed

7. Hjælpemidlet eller forbrugsgodet skal i væsentlig grad kunne afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller i væsentlig grad lette den daglige tilværelse i hjemmet. Vurderingen heraf er konkret og individuel, og spørgsmålet om, hvorvidt kravet om væsentlighed er opfyldt, fastlægges ud fra en samlet vurdering af hjælpemidlets eller forbrugsgodets betydning for at

kunne afhjælpe borgerens funktionsnedsættelse. Der kan ved denne vurdering lægges vægt på bl.a. helbredsmæssige forhold, sociale forhold, og herunder familiemæssige forhold, f.eks. børn i familien, hjælpemidlets betydning for muligheden for at leve et liv som andre på samme alder og i samme livssituation, og om der evt. kan findes andre måder at kompensere for funktionsnedsættelsen på.

Det afgørende er, at behovet for hjælpemidlet eller forbrugsgodet sammenholdt med den konstaterede funktionsnedsættelse er af tilstrækkeligt omfang til, at der reelt bliver tale om en væsentlig afhjælpning af de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller en væsentlig lettelse i den daglige tilværelse i hjemmet.

Den daglige tilværelse i hjemmet

8. Ved vurderingen af kravet om, at hjælpemidlet eller forbrugsgodet kan lette den daglige tilværelse i hjemmet, kan der bl.a. lægges vægt på hjælpemidlets eller forbrugsgodets funktion og vigtighed i forbindelse med borgerens ophold i hjemmet. Der kan f.eks. lægges vægt på betydningen for den pågældendes mulighed for så vidt muligt at klare sig uden hjælp fra andre. Der kan desuden lægges vægt på betydningen for, at borgeren fortsat har mulighed for at klare sig og forblive i eget hjem.

Herudover kan der lægges vægt på hjælpemidlets eller forbrugsgodets funktion for andre, der hjælper borgeren til dagligt i hjemmet. Der kan f.eks. være tale om en lift eller en særlig seng, som en plejer eller et familiemedlem bruger ved pleje af den pågældende.

De sociale forhold, herunder om borgeren har ægtefælle og børn, skal tages i betragtning ved vurderingen af behovet for et hjælpemiddel eller forbrugsgode. Det forventes således som udgangspunkt, at f.eks. ægtefælle eller børn medvirker ved udførelse af praktiske opgaver i hjemmet. Det offentlige kan dog ikke pålægge børn af borgere med nedsat funktionsevne mere arbejde i hjemmet end andre børn på samme alder udfører, ligesom det offentlige ikke kan pålægge en evt. ægtefælle arbejde i hjemmet udover, hvad der er normalt og ligger inden for rimelighedens grænser.

Udøvelse af erhverv

9. Der skal ved vurderingen lægges vægt på, om hjælpemidlet eller forbrugsgodet er nødvendigt for, at borgeren kan være i erhverv. Hjælpemidlet eller forbrugsgodet skal således være en forudsætning for, at borgeren overhovedet kan være i erhverv og bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet. Se andetsteds i denne vejledning nærmere om afgrænsningen mellem hjælpemidler efter serviceloven og hjælpemidler efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Børn med funktionsnedsættelse

22. Der kan gøre sig særlige hensyn gældende for enkelte handicapgruppers vedkommende. For eksempel må der ved vurdering af behov for hjælpemidler til børn lægges vægt på, at barnet i videst muligt omfang og med størst mulig selvstændighed kan udføre aktiviteter som andre børn. Det er vigtigt at sætte tidligt ind med hjælpemidler.

Tildeling af hjælpemidler og forbrugsgoder efter servicelovens [§§ 112](#) og [113](#) kan eventuelt kombineres med hjælp efter servicelovens § 41 om merudgiftsydelse. Støtte til hjælpemidler, der alene anvendes til fritid/leg, f.eks. til et barn, som ikke har andre legemuligheder, ydes efter [§ 41](#).

Hvis et **hjælpemiddel** til et barn alene skal bruges i forbindelse med undervisning, er det skolen, som skal sørge for anskaffelsen. Dette gælder også, hvis hjælpemidlet skal bruges i hjemmet til f.eks. lektielæsning. Der henvises til omtalen af grundskolen andetsteds i denne vejledning. I andre situationer end ovenfor nævnt skal hjælpemidlet eller forbrugsgodet vurderes efter

servicelovens [§§ 112](#) eller [113](#).

Om afgrænsning til anden lovgivning henvises til [kapitel 9](#).

II. Generelt

Bevilling af hjælpemidler og forbrugsgoder skal medvirke til, at borgeren får mulighed for at føre en så normal og selvstændig tilværelse som muligt og i størst mulig grad gøre den pågældende uafhængig af andres bistand i dagligdagen.

Tildeling af et hjælpemiddel eller forbrugsgode skal samtidig sikre, at borgere med varigt nedsat funktionsevne, der ønsker det, får mulighed for at få eller bevare en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Personkredsen omfatter, borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne som følge af medfødt eller senere opstået handicap, sygdom eller som følge af ulykkesskader, der gør et hjælpemiddel nødvendigt.

Der skal være tale om en varigt nedsat funktionsevne, hvis konsekvenser er af indgribende karakter i den daglige tilværelse. Det indebærer, at der ikke inden for en overskuelig fremtid vil være udsigt til bedring af de helbreds-mæssige forhold, og at der i lang tid fremover vil være et behov for at afhjælpe følgerne af den nedsatte funktionsevne. Normalt vil lidelsen være en belastning for borgeren resten af livet.

Hvis der er bevilget andre hjælpemidler, som vil kunne dække behovet for afhjælpning, er det afgørende, om det ansøgte produkt giver en yderligere afhjælpning af funktionsnedsættelsen.

Om et produkt er et hjælpemiddel for ansøgeren afhænger af, hvilket behov brugen af det skal afhjælpe.

I hjælpemiddelbekendtgørelsen er der en række særlige bestemmelser om støtte til visse hjælpemidler. Det er blandt andet støtte til injektions- og testmaterialer til brug for diabetikere, ortopædisk fodtøj til personer med varige og svære foddeformiteter og briller/kontaktlinser.

Kriterier for bevilling

Hjælp kan ydes, når hjælpemidlet

- 1) i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne,
- 2) i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet eller
- 3) er nødvendigt for, at den pågældende kan udøve et erhverv.

Væsentlighed

Hjælpemidlet eller forbrugsgodet skal i *væsentlig* grad kunne afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller i *væsentlig* grad lette den daglige tilværelse i hjemmet. Vurderingen heraf er konkret og individuel, og spørgsmålet om, hvorvidt kravet om væsentlighed er opfyldt, fastlægges ud fra en samlet vurdering af hjælpemidlets eller forbrugsgodets betydning for at kunne afhjælpe borgerens funktionsnedsættelse. Der kan ved denne vurdering lægges vægt på bl.a. helbreds-mæssige forhold, sociale forhold, og herunder familiemæssige forhold, f.eks. børn i familien, hjælpemidlets betydning for muligheden for at leve et liv som andre på samme alder og i samme livssituation, og om der evt. kan findes andre måder at kompensere for funktionsnedsættelsen på.

Det afgørende er, at behovet for hjælpemidlet eller forbrugsgodet sammenholdt med den konstaterede funktionsnedsættelse er af tilstrækkeligt omfang til, at der reelt bliver tale om en væsentlig afhjælpning af de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller en væsentlig lettelse i den daglige tilværelse i hjemmet.

Hvis der er bevilget andre hjælpemidler, som vil kunne dække behovet for afhjælpning, er det afgørende om det ansøgte produkt giver en yderligere afhjælpning af funktionsnedsættelsen.

Den daglige tilværelse i hjemmet

Ved vurderingen af kravet om, at hjælpemidlet eller forbrugsgodet kan lette den daglige tilværelse i hjemmet, kan der bl.a. lægges vægt på hjælpemidlets eller forbrugsgodets funktion og vigtighed i forbindelse med borgerens ophold i hjemmet. Der kan fx lægges vægt på betydningen for den pågældendes mulighed for så vidt muligt at klare sig uden hjælp fra andre. Der kan desuden lægges vægt på betydningen for, at borgeren fortsat har mulighed for at klare sig og forblive i eget hjem.

Herudover kan der lægges vægt på hjælpemidlets eller forbrugsgodets funktion for andre, der hjælper borgeren til dagligt i hjemmet. Der kan fx være tale om en lift eller en særlig seng, som en plejer eller et familiemedlem bruger ved pleje af den pågældende.

De sociale forhold, herunder om borgeren har ægtefælle og børn, skal tages i betragtning ved vurderingen af behovet for et hjælpemiddel eller forbrugsgode. Det forventes som udgangspunkt, at fx ægtefælle eller børn medvirker ved udførelse af praktiske opgaver i hjemmet. Det offentlige kan dog ikke pålægge børn af borgere med nedsat funktionsevne mere arbejde i hjemmet end andre børn på samme alder udfører, ligesom det offentlige ikke kan pålægge en evt. ægtefælle arbejde i hjemmet udover, hvad der er normalt og ligger inden for rimelighedens grænser.

Udøvelse af erhverv

Der skal ved vurderingen lægges vægt på, om hjælpemidlet eller forbrugsgodet er nødvendigt for, at borgeren kan være i erhverv. Hjælpemidlet eller forbrugsgodet skal være en forudsætning for, at borgeren overhovedet kan være i erhverv og bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet.

III. Afgrænsning til anden lovgivning

Generelt om forholdet til anden lovgivning

Der findes regler om ydelse af hjælpemidler inden for bl.a. sygehussektoren, hjemmesygeplejen, tandplejen, uddannelsessektoren og beskæftigelsessektoren.

Det er kun, hvor det ansøgte hjælpemiddel ikke kan henføres til disse bestemmelser, at ansøgningen behandles efter regler i den sociale lovgivning, jf. servicelovens § 115.

Foruden servicelovens hjælpemiddel- og forbrugsgoderegler indeholder serviceloven muligheder for hjælp i § 100 om merudgiftsydelse til voksne og § 116 om boligændringer. Derudover er der også muligheder for hjælp efter barnets lov § 86 om merudgifter.

Da en række sektorer hver for sig administrerer hjælpemidler, kan der opstå problemer for borgeren i forbindelse med ydelse af hjælpemidlet, idet der kan opstå tvivl om, hvilken sektor der skal yde hjælpemidlet. Der kan også opstå problemer i forbindelse med sektorskift. Det er derfor nødvendigt, at sagsgangen sektorerne imellem lettes, og at samarbejdet mellem sektorerne smidiggøres og udbygges mest muligt, således at borgeren altid er sikret de nødvendige hjælpemidler.

I princippet kan der være afgrænsningsproblemer imellem alle de ovennævnte kategorier, men i praksis er det skillelinjen mellem behandlingsredskaber, som regionen skal betale, og hjælpemidler, som kommunen skal betale, der har størst betydning.

Det bemærkes i den forbindelse, at et givet apparatur eller redskab både kan være et behandlingsredskab og et hjælpemiddel. Om det kategoriseres som det ene eller det andet afhænger af den sammenhæng, apparaturet eller redskabet indgår i, dvs. om det opfylder kriterierne for at kunne kategoriseres som et behandlingsredskab eller et hjælpemiddel.

Sygehussektoren (sektoransvarlighed)

Sundheds- og Ældreministeriets cirkulære om afgrænsningen af behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsnet, angiver retningslinjer for afgrænsning af behandlingsredskaber, hvor udgifterne afholdes af sygehusvæsnet.

Som behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsnet, anses apparatur og hjælpemidler, som patienten forsynes med som led i eller som fortsættelse af den behandling, der er påbegyndt på sygehuset. Formålet er enten at tilvejebringe yderligere forbedring af det resultat, der er opnået ved sygehusbehandlingen eller at forhindre forringelse af dette resultat. Følgende grupper af hjælpemidler/apparatur anses herefter for at være behandlingsredskaber:

- Hjælpemidler og apparatur, som ordineres som led i behandling på sygehus, og som i reglen anvendes under kontrol af sygehuset, inden tilstanden er stationær.
- Hjælpemidler og apparatur som indopereres under indlæggelse på sygehus.
- Apparatur, som ordineres af sygehuset og anskaffes til mere eller mindre permanent brug i hjemmet, men hvor patienten har fået undervisning i brugen på sygehuset eller er under en vis kontrol på sygehuset.

Cirkulæret er vejledende, og det kan ikke udelukkes, at de i cirkulæret nævnte eksempler på hjælpemidler i nogle tilfælde må betragtes som behandlingsredskaber, hvor det er sygehusvæsnet der afholder udgiften. Der kan som eksempel henvises til produkter, som er en integreret del af et andet produkt eller i øvrigt er nødvendigt for anvendelsen af dette produkt efter dets formål. Sådanne produkter skal bevilges sammen med det primære produkt af den sektor, der er ansvarlig for ydelsen (sektoransvarlighedsprincippet).

For visse hjælpemidler afhænger afgrænsningen af, om der er tale om et hjælpemiddel eller forbrugsgode efter servicelovens §§ 112 eller 113 eller et behandlingsredskab efter sygehusreglerne, af en vurdering i det konkrete tilfælde af lidelsens karakter og omfang, og hvilke behov brugen af hjælpemidlet eller behandlingsredskabet skal afhjælpe.

IV. Praksis – Ankestyrelsens principmeddelelser

Der er ikke tale om en udtømmende opstilling af Ankestyrelsens principmeddelelser.

Principmeddelelserne er udvalgt i sammenhæng med emnet for at belyse vores almindelige praksis på området. Principmeddelelserne kan læses i fuld længde i Ankestyrelsens Principdatabase. Principdatabase findes på [vores hjemmeside](#).

Principmeddelelse 4-24

En kompressionsmaskine kan både være et hjælpemiddel, der bevilges af kommunen, og have karakter af et behandlingsredskab, der udleveres af sundhedssektoren som led i eller

fortsættelse af behandling. Om kompressionsmaskinen kan bevilges som et hjælpemiddel afhænger af en konkret og individuel vurdering af lidelsens karakter og omfang, samt hvilke behov brugen af kompressionsmaskinen skal afhjælpe.

Efter servicelovens § 112 kan der ydes støtte til hjælpemidler, som har til formål at afhjælpe de varige følger af en nedsat funktionsevne. Et hjælpemiddel skal medvirke til, at ansøgeren får mulighed for at føre en så normal og selvstændig tilværelse som muligt og i størst mulig grad gøre den pågældende uafhængig af andres bistand i dagligdagen. Apparater eller redskaber, der alene har til formål at forbedre, vedligeholde eller forhindre en forværring af det aktuelle funktionsniveau, kan derfor ikke bevilges som hjælpemidler.

Det er en forudsætning for bevilling af hjælpemidler, at ansøgeren er omfattet af den personkreds, der kan have ret til hjælpen. Det vil sige, at borgeren skal have en varigt nedsat funktionsevne. Det indebærer, at der ikke inden for en overskuelig fremtid vil være udsigt til bedring af de helbredsmæssige forhold, og at der i lang tid fremover vil være et behov for at afhjælpe følgerne af den nedsatte funktionsevne. Hvis behandlingsmulighederne er udtømte, anses lidelsen for varig i servicelovens forstand.

Det er også en forudsætning for bevilling af et hjælpemiddel, at apparatet eller redskabet i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne, i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse eller er nødvendig for at borgeren kan være i et erhverv.

Væsentlighedsvurderingen er konkret og individuel og foretages ud fra en samlet vurdering af hjælpemidlets betydning for at kunne afhjælpe borgerens funktionsnedsættelse. Kommunen kan lægge vægt på blandt andet helbredsmæssige forhold, sociale forhold, muligheden for at leve et liv som andre på samme alder og i samme livssituation, og om der findes andre måder at kompensere for funktionsnedsættelsen på.

Hvornår er en kompressionsmaskine et hjælpemiddel?

En kompressionsmaskine anses for at være et hjælpemiddel, hvis borgeren opfylder betingelserne i servicelovens § 112. Det betyder, at kompressionsmaskinen er et hjælpemiddel, hvis ansøgeren har en varigt nedsat funktionsevne, og kompressionsmaskinen i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet eller er nødvendig for, at den pågældende kan udøve et erhverv.

Omvendt kan en kompressionsmaskine ikke anses for at være et hjælpemiddel, hvis kompressionsmaskinen udelukkende skal bruges til at forhindre en forværring af funktionsevnen. I disse tilfælde kan genstanden eller redskabet være et behandlingsredskab.

Det forhold, at kompressionsmaskinen også kan forhindre en forværring af ansøgerens funktionsevne eller helbredstilstand, kan ikke i sig selv føre til, at der ikke er tale om et hjælpemiddel. Det afgørende ved vurderingen af, om der er tale om et hjælpemiddel, er, om ansøgeren har en varigt nedsat funktionsevne, og at væsentlighedskriteriet er opfyldt.

Hvordan behandles en ansøgning om et hjælpemiddel?

Når en kommune modtager en ansøgning om et hjælpemiddel, skal kommunen indledningsvist forholde sig til, om apparatet eller redskabet i den konkrete sag opfylder betingelserne for at kunne bevilges som hjælpemiddel efter servicelovens § 112.

Det er en forudsætning for bevilling af hjælp efter bl.a. servicelovens § 112, at hjælpen ikke kan bevilges efter anden lovgivning. Det følger af subsidiaritetsprincippet i servicelovens §

115.

Kommunen skal dog være opmærksom på, at hvis det endnu ikke er afklaret i sundhedssektoren, om det ansøgte apparat eller redskab kan bevilges som et behandlingsredskab for borgeren, skal kommunen – uanset subsidiaritetsprincippet – foretage en vurdering af, om det ansøgte kan bevilges efter servicelovens regler.

Det betyder, at hvis kommunen vurderer, at det ansøgte apparat eller redskab kan bevilges som et hjælpemiddel, men det endnu ikke er afklaret, om apparatet eller redskabet kan bevilges som et behandlingsredskab, skal kommunen i henhold til afgrænsningscirkulæret umiddelbart levere det nødvendige hjælpemiddel til borgeren. Betalingsspørgsmålet vil herefter skulle afklares med sundhedssektoren.

Ansvar for denne afklaring påhviler ikke alene kommunen, men er et fælles ansvar mellem kommunen og sundhedssektoren. Det er dog alene sundhedssektoren, der har kompetence til at vurdere, om et redskab kan udleveres som led i behandlingen.

Hvis kommunen vurderer, at det ansøgte apparat eller redskab ikke kan bevilges som et hjælpemiddel, skal kommunen vejlede borgeren om muligheden for at kontakte sundhedsvæsenet med henblik på, at sundhedsvæsenet kan vurdere, om borgeren kan få bevilget det ansøgte som et behandlingsredskab. Hvis det allerede er afklaret af sundhedsvæsenet, at det ansøgte apparat eller redskab ikke kan bevilges som et behandlingsredskab, medfører dette ikke i sig selv, at produktet skal bevilges af kommunen. Det afgørende for, at et apparat eller redskab kan bevilges som et hjælpemiddel, er, at betingelserne i servicelovens § 112 er opfyldt.

Den konkrete sag

I sagen vurderede Ankestyrelsen, at en kompressionsmaskine kunne bevilges som et hjælpemiddel, da borgeren havde en varigt nedsat funktionsevne, og da kompressionsmaskinen i væsentlig grad afhjalp de varige følger af den nedsatte funktionsevne.

Det forhold, at borgeren uden kompressionsmaskinen var i risiko for mere udtalt ødem i begge ben med belastning af karsystemet til følge, kunne ikke føre til, at kompressionsmaskinen ikke kunne bevilges som et hjælpemiddel.

Vi lagde afgørende vægt på, at borgeren med en kompressionsmaskine var i stand til i så høj grad som muligt at leve et liv som andre på ansøgerens egen alder og livssituation. Det fremgik således af sagen, at borgeren ved at bruge kompressionsmaskinen var i stand til at udføre helt almindelige daglige gøremål såsom at lave mad, handle ind, gå tur med familiens hunde, opholde sig på begge boligens etager og deltage i sociale aktiviteter i og uden for hjemmet. Uden kompressionsmaskinen kunne borgeren på en god dag udføre maksimalt to af de ovennævnte aktiviteter. Ansøgeren oplevede desuden forbedring af sin nattesøvn, da uroen i benene forsvandt, og borgeren var selvstændigt i stand til at tage sine kompressionsstrømpebukser af om aftenen.

Det fremgik i øvrigt af sagen, at borgerens lidelse ikke længere var behandlingskrævende, og denne var derfor afsluttet fra karkirurgisk og lymfødemterapeutisk regi i sundhedsvæsenet.

Det forhold, at borgeren uden brug af kompressionsmaskinen var i risiko for mere udtalt ødem i begge ben med belastning af karsystemet til følge, og maskinen derfor også kunne anvendes til at forebygge forværring af tilstanden, kunne derfor ikke føre til et andet resultat.

Principmeddelelse 20-22

Principmeddelelsen fastslår, at ansøgning om kompressionsstrømper som et hjælpemiddel skal behandles efter betingelserne for bevilling af hjælpemidler i servicelovens § 112.

Vejledningen om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder indeholder nogle vejledende indikationer for, hvornår der eventuelt vil kunne være grundlag for bevilling af kompressionsstrømper som et hjælpemiddel. Myndighederne kan ikke afslå bevilling af kompressionsstrømper alene med den begrundelse, at indikationen for at skulle bruge kompressionsstrømper ikke er omtalt i vejledningen.

Efter servicelovens § 112 kan der ydes støtte til hjælpemidler, som har til formål at afhjælpe de varige følger af en nedsat funktionsevne. Et hjælpemiddel skal medvirke til, at borgeren får mulighed for at føre en så normal og selvstændig tilværelse som muligt og i størst mulig grad gøre den pågældende uafhængig af andres bistand i dagligdagen. Der kan ydes støtte til hjælpemidler, bl.a. når hjælpemidlet i væsentlig grad afhjælper en nedsat funktionsevne.

Produkter som har til formål at forbedre, vedligeholde eller forhindre forringelse af det aktuelle funktionsniveau, er ikke hjælpemidler i servicelovens forstand.

Kompressionsstrømper kan både være et hjælpemiddel og have karakter af behandlingsredskab, som ikke kan bevilges efter reglerne om hjælpemidler. Om kompressionsstrømper skal anses for et hjælpemiddel afhænger af en konkret og individuel vurdering af sagens oplysninger, herunder blandt andet, hvad det primære formål med kompressionsstrømper er for den enkelte.

Principmeddelelse 10-16

Principmeddelelsen fastslår, at kommunen skal under visse betingelser yde støtte til hjælpemidler til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Der kan ikke ydes støtte til udgifter, som følger af brugen af hjælpemidlet (driftsudgifter).

Abonnementsudgifter til en hjælpemiddel-app og udgifter til fastnetabonnement til brug for et nødkald er ikke driftsudgifter, da der ikke er tale om udgifter, som følger af brugen af hjælpemidlet. Abonnementerne er en forudsætning for, at app'en og nødkaldet kan anvendes efter deres formål.

En app er et hjælpemiddel, hvis app'en er fremstillet med henblik på at kompensere for en nedsat funktionsevne. Hvis et abonnement er en forudsætning for at kunne anvende app'en efter dens formål, skal kommunen afholde abonnementsudgifterne.

Et fastnetabonnement til brug for et nødkald kan – ligesom abonnementsudgifter til en app – bevilges som en del af hjælpemidlet, når et fastnetabonnement er en forudsætning for, at nødkaldet kan fungere. Det er en forudsætning, at borger ikke i forvejen har et fastnetabonnement. Det er alene abonnementet, der kan bevilges sammen med nødkaldet. Det vil sige, at udgifter til telefonopkald ikke er omfattet, og borger skal derfor selv afholde sådanne udgifter. Ved indgåelse af fastnetabonnement kan kommunen tage udgangspunkt i det billigst, nødvendige abonnement.

I sag nr. 1 vurderede Ankestyrelsen, at abonnementsudgifter til en hjælpemiddel-app skulle betragtes som en del af hjælpemidlet, da afholdelse af udgifterne var en forudsætning for, at

app'en kunne anvendes efter dens formål. Ankestyrelsen fandt imidlertid, at der ikke var tilstrækkelige oplysninger til at vurdere, om app'en i væsentlig grad kunne afhjælpe borgerens nedsatte funktionsevne eller i væsentlig grad være en lettelse i borgerens dagligdag. Kommunen skulle derfor foretage en vurdering af, om borger opfyldte betingelserne for en hjælpemiddel-app.

I sag nr. 2 vurderede Ankestyrelsen, at et fastnetabonnement til brug for et nødkald kunne bevilges sammen med nødkaldet, idet afholdelse af udgifterne til fastnetabonnementet var en forudsætning for, at nødkaldet kunne anvendes. Da borger var berettiget til bevilling af et nødkald efter § 112, stk. 1, var borger samtidig berettiget til at få dækket udgifterne til fastnetabonnementet. Borger havde ikke i forvejen et fastnetabonnement.

Principmeddelelse 63-14

Principmeddelelsen fastslår, at en dropfodsstimulator er et elektronisk hjælpemiddel.

Elektroder til dropfodsstimulator er en integreret bestanddel af hjælpemidlet, der i væsentlig grad afhjælper den nedsatte funktionsevne efter serviceloven § 112, stk. 1.

Udgifterne til elektroder til et elektronisk hjælpemiddel som en dropfodsstimulator skal dækkes af kommunen, da elektroderne er en nødvendig bestanddel af hjælpemidlets funktion.

En dropfodsstimulator anvender også batterier, som er en almindelig driftsudgift, og som ikke skal dækkes af kommunen.

De konkrete sager

I sag nr. 1 vurderede Ankestyrelsen, at kompressionsstrømper ikke var et hjælpemiddel for borger. Borger ansøgte om kompressionsstrømper på grund af rosen og væske i begge ben. Det fremgik af de lægelige oplysninger, at kompressionsstrømperne var af forebyggende karakter, og at behandlingen var varig.

Ankestyrelsen stadfæstede derfor kommunens afgørelse, men med en ændret begrundelse.

I sag nr. 2 vurderede Ankestyrelsen, at kompressionsstrømper ikke var et hjælpemiddel for borger. Borger ansøgte om kompressionsstrømper til forebyggelse af blodpropper. Ankestyrelsen vurderede, at der ikke var tale om et hjælpemiddel i servicelovens forstand, da kompressionsstrømperne havde til formål at forbedre, vedligeholde eller forhindre forringelse af det aktuelle funktionsniveau.

Ankestyrelsen stadfæstede således kommunens afgørelse, men med en ændret begrundelse.

V. Konkrete mødesager

Vi har forelagt 42 konkrete sager for beskikkede medlemmer for at belyse Ankestyrelsens praksis om hjælpemidler. Nedenfor er der et resumé af udvalgte sager fra mødet.

Sag 1 – Hjemvisning – Sagen handler om en borger, som har ansøgt om et kompressionsærme. Borger lider af lymfødeme. Borger oplyser, at hun, med

komppressionsærmet, kan være selvhjulpent. Der er ikke yderligere oplysninger om borgers generelle funktionsniveau, eller hvad borger konkret kan med/uden kompressionsærmet. I sagen forsøger kommunen at oplyse sagen, ved at bede borger om at besvare spørgsmål vedrørende hendes funktionsevne med og uden brug af kompressionsærmet. Kommunen giver afslag med den begrundelse, at formålet med kompressionsærmet, er, at lindre borgers lymfødeme. Kommunen skal indhente oplysninger om, hvad borger kan med/uden kompressionsærmet. Vi er opmærksomme på, at kommunen har forsøgt at indhente oplysninger fra borger, men at svaret ikke har været tilstrækkeligt.

Sag 2 – Stadfæstelse – Borger har ansøgt om kompressionsstrømper. Borger er lam fra halsen og ned og kørestolsbruger. Formålet med brug af kompressionsstrømperne er at forebygge blodpropper. Der er ikke konkrete dagligdagsfunktioner, som borger opnår ved brug af kompressionsstrømperne. Borger opfylder ikke betingelserne for bevilling af kompressionsstrømper som et hjælpemiddel, idet kompressionsstrømper ikke i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet.

Sag 3 – Stadfæstelse – Borger har ansøgt om kompressionsstrømper. Kommunen foretager en væsentlighedsvurdering, hvor de stiller borger en række spørgsmål for at afklare, hvad borger kan med/uden brug af kompressionsstrømperne. Der er oplysninger om, at borger vil kunne stå lidt mere op og f.eks. lave mad. Borger opfylder ikke betingelserne for bevilling af kompressionsstrømper som et hjælpemiddel, idet kompressionsstrømper ikke i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet.

Sag 4 – Ændring – Borger ansøger om kompressionsstrømper på grund af ødemtendens, som skyldes immobilitet. Borger er immobil, da borger har cerebral parese og sidder meget i kørestol/el-køretøj. Borger kan på grund af ødemtendens ikke anvende bevilget ortopædisk fodtøj, medmindre borger også anvender kompressionsstrømper. Borgers ortopædisk skomager oplyser, at uden brug af kompressionsstrømper vil borgers fødder dagligt forandre sig på grund af ødem, hvilket vil betyde, at nogle dage vil fodtøjet være for småt og andre dage for stort. Borgers læge bekræfter dette. Kompressionsstrømperne er således nødvendige for, at borger kan bruge de bevilgede ortopædiske sko efter deres formål. Kompressionsstrømperne er derfor en integreret del af det bevilgede hjælpemiddel.

Sag 5 – Hjemvisning – Borger ansøger om kompressionsstrømper. I sin ansøgning oplyser borger, at hun skal bruge kompressionsstrømper på grund af åreknudebetændelse. I sin klage udtrykker borger desuden behov for kompressionsstrømper som forebyggende mod blodpropper. Kommunen bevilger kompressionsstrømper til det ene ben på baggrund af lægelige oplysninger om, at borger har kronisk/varig venøs insufficiens i det ene ben. Kommunen vurderer dog samtidig, at borger ikke er i personkredsen for bevilling af hjælpemidler. Kommunen henviser til, at borger er i behandling med blodfortyndende, samt at borger har fået tilbud om kirurgisk operation. Sagen indeholder imidlertid ingen oplysninger om de konkrete tiltag, som kommunen henviser til, herunder om de kan bedre borgers funktionsnedsættelse inden for en overskuelig fremtid. Kommunen har ikke afklaret behovet for kompressionsstrømper tilstrækkeligt, samt om borger er begrænset uden brug af kompressionsstrømper i hverdagen.

